

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Tromsø
kommune

Sámedikki ja Romssa suohkana gaskasaš ovttasbargošiehtadus

Sápmelačat leat leamaš oassin Romssa servvodaga historjjás jahkečuđiid áigge, ja ovdalaš áigge eandalii ealáhusaid nugo boazodoalu, guolásteami ja bivddu, dálloodoalu ja gávppašeami bokte. Romsa lea dál maid guovddáš sámi kultur- ja máhttogávpot, ja maiddái ollu sámi studeanttaid studerengávpot. Romssa sámi álbtom ja beroštupmi sámegillii ja sámi kultuvrii lassána, ja Romsa lea dál dat suohkan mas leat eanemus olbtom registrerejuvvon Sámedikki jienastuslohkui. Dat dahká ahte Romssas lea erenoamáš sajádat dan dehálaš barggus áimmahušsat ja ovdánahttit sámegiela ja sámi kultuvrra gávpotservvodagain ja davviguovlluin.

1 Siehtadusa birra

1.1. Dát ovttasbargošiehtadus lea joatkka *Sámedikki ja Romssa suohkana gaskasaš ovttasbargošiehtadusas*, mii vuolláičállojuvvui golggotmánu 8. b. 2013.

1.2. Ovttasbargošiehtadus vuodđuduvvá oktasaš servvodatdoaimmaide maid vuodđun lea Vuodđoláhka § 108, mas daddjo ahte stáhta eiseválddit galget láhčit dili nu ahte sámi álbtom sahttá ovddidit giela, kultuvrra ja servvodateallima, ja ILO-konvenšuvdna nr. 169 eamiálbmogiid ja čearddalaš álbmogiid hárrái iešmearrideaddji riikkain, maid Norga ratifiserii jagi 1990.

1.3. Siehtadus deattuha ovttasbarggu dan vuodul go Romsa lea árvaluvvon sámi giellahálddašanguovllu stuorragávpotsuohkanin, gč. NÁČ 2016:18 Váibmogiella. Dás čuvvot erenoamáš geatnegasvuodat ja vejolašvuodat goappašat siehtadusbeallái.

1.4. Ovttasbargu dán siehtadusa bokte lea eaktodáhtolaš guovtti dásseárvosaš siehtadusbeali gaskka. Siehtadus ii eastte ovttasbargguid mat eai namuhuvvo teavsttas.

2 Ulbmil

Siehtadusa ulbmilin lea láhčit dili geatnegahton ovttasbargui gáhttet ja ovddidit sámi giela, kultuvrra ja servvodaga buot Romssa servvodaga osiin. Dáinna siehtadusain siehtadusbealit áigot:

2.1. Ovttasbargat nu ahte Romsa šattašii sámi álbmogii buorre ássan-, bajásšaddan-, skuvlen-, bargo- ja oassálastinbáikin.

2.2. Ovddidit olbmuid gaskasaš dásseárvvu ja garvit vealaheami. Mii eat dohkket sámiid cielaheami, ja dán šiehtadusa bokte mii áigut ovttasbargat oažžut doaibmabijuid mat nannejit oainnusmahttima ja máhtu sámi historjjás ja dáláággis, ja mat nannejit sámi giela ja kultuvrra dehálaš ja aktiivvalaš oassin Romssa servvodagas. Sámediggi veahkeha Romssa suohkana «Doarváidál» čuovvuleamis nu, ahte ráhkaduvvo oahpahusdagus skuvllas eastin dihtii sámiid cielaheami.

2.3. Ovttasbargat nu ahte Romsa šaddá stuorragávpotsuohkanin sámi giellahálddašanguovllus NÁČ 2016:18 Váibmogiella mielde.

2.4. Ovttasbargat ealáskahttit sámegiela ja nannet sámi kultuvrra mearrasámi guovlluin.

2.5. Nannet ovttasbarggu das ahte Romsa lea márhtto- ja kulturgávpot, ja dehálaš guovddáš sámi gielas, historjjás, dáidagis ja kultuvrras, ja eamiálbmotgávpot davviguovlluin.

3 Oktasaš ovttasbargosuorggit

Dát ovttasbargošiehtadus fátmhmaasta čuovvovaš oktasaš ovttasbargosurggiid:

3.1. Suohkanlaš plánat

Sámi álbmot ja sámi giella ja kultuvra leat dehálaš resurssat Romssa servvodahkii. Ovttasbargošiehtadus lea mielde Romssa suohkana strategijain das ahte lea rabas, girjás ja árvvas servvodat, ja galgá sihkkarastit sámi mielváikkuheami plána- ja servvodatovdáneamis. Dan, mas lea váikkuhanvuoibmi sámi gillii ja kultuvrii, galgá áimmahušsat ja integreret suohkanlaš plánaide ja strategijadokumeanttaide. Galgá láhčit dili nu ahte Sámediggi ja sámi organisašuvnnat/birrasat leat árrat mielde plánaproseassain ja ožot vejolašvuða aktiivvalačcat váikkuhit das mii lea relevánta.

Romssa suohkan geatnegahettojuvvo plánemis sihkkarastit sámi kultuvrra, ealáhusdoaibmama ja servvodateallima luonduvuodo.

3.2. Máhttu ja diehtojuohkin

Šiehtadusbeliin lea oktasaš ovddasvástádus das, ahte Romssa suohkana álbmogis lea diehtu ja máhttu sámi gažaldagain, ja ahte ožot buori diehtojuohkima bálvalusain nugo sámi mánáidgárdefálaldagas, sámegiel oahpahusa rivttiin, sámegielat fálaldagain, doarjjaortnegríin, stipeandaortnegríin, ja plánain ja doaibmabijuin sámegielas, oahpahusas, kultuvrras ja ealáhusseallimis. Šiehtadusbealit áigot maiddái ovttasbargat ahte eanet diehtojuohkin fállojuvvo sámegillii.

3.3. Gáisi giellaguovddáš

Sámediggi ja Romssa suohkan áiguba veahkehit ja ovttasbargat ovddidit Gáisi giellaguovddáža aktiivvalaš máhttougovddážin ja ovttasbargoguoibmin sámi giela ja kultuvrra hárrái Romssa regiovnnas.

3.4. Sámi báikenamat

Šiehtadusbealit jotket ovttasbarggu das ahte sámi báikenamat galbejuvvojit ja almmolaččat geavahuvvojit Romssas. Dat guoská sihke kártanamaid, báikkiid ja giliid namaid, suohkanlaš rusttegiid namaid, ja ahte suohkannamma Romssa suohkan geavahuvvo.

3.5. Mearrasámi giella, kultuvra ja ealáhus

Šiehtadusbealit ovttasbarget ovddidit mearrasámi giela, kultuvrra, historjjá ja kulturmuiittuid Moskavuonas ja eará guovluin gos lea mearrasámi álbmot. Moskavuonas lea sávaldat ásahit ovttasbarggu Gáisi giellaguovddážiin, sámi servviiguin, skuvllain, girjerájuin ja eará báikkálaš aktevrraiguin. Lea hállu movttiidahttit ásahit ja ovdánahttit árbevirolaš ja ođđa guolástan-, eanandoallo-, kultur- ja mátkeeallinealáhusaid mat ovttasdoibmet mearrasámi kultuvrrain ja vuhtiiváldet luondu ja olgunastineallima.

3.6. Mánát ja nuorat

Šiehtadusbealit leaba ovttaoaivilis das, ahte buvttihit buriid bajásšaddandiliid mánáide ja nuoraide, ja háliidit ovttasbargat ovddidit doaibmabijuid, prošeavtaid ja aktivitehtaíd maidda fátmasta mánáid ja nuoraid. Jurddan lea ovttasbargat nu, ahte sámi mánát ja nuorat ožzot fálaldagaid nugo kultur- ja friddjaáigedoaimmaid mat áimmahušset sámegiela ja sámi kulturperspektiivva, ja mii movttiidahttá fidnohutkama sámi nuoraid gaskka.

Šiehtadusbealit áigot deattuhit mánáid ja nuoraid mielváikkuheami.

3.7. Mánáidgárddit

Sámegielat mánáidgárdefálaldat lea deháleamos ovttaskas doaibmabidju sihkkarastit eanet sámegiela geavaheddjiid. Mañimuš jagiid lea lassánan beroštupmi sámi mánáidgárdái Romssas. Romssa suohkan fállá sámegielat mánáidgárdefálaldaga buot sámi mánáide geaid váhnemat sávvet dan. Sámegielat mánáidgárdefálaldahkii gullet sámegielat mánáidgárddit dahje sámi ossodagat dáru mánáidgárddiin.

3.7.1. Romssa suohkan ja Sámediggi ovttasbargaba mánáidgárdesadjedáhkádusain.

Dáhkádus galgá sihkkarastit ahte Romssa suohkanis lea doarvái kapasitehta sámi mánáidgárdesajiid dáfus ossodagain dahje sierra mánáidgárddis.

3.7.2. Šiehtadusbealis ovttasbarget viidáseappo ovdánahttit buori ja heivehuvvon sámi mánáidgárdefálaldaga buot sámi mánáide, gč. NÁČ 2016:18 «Váibmogiella». Sámi mánáidgárdefálaldat ferte jođihuvvot nana giellamodeallaaid vuodul ja ahte leat sámegielat bargit. Romssa suohkan galgá veahkkin ovdánahttit *sámi mánáidgárdepedagogikhka ja sámi kultuvrra mas sámi árvvut gielas, luonddus ja árbediedus deattuhuvvojtit.*

3.7.3. Romssa suohkanis galgá leat buorre digitála diehtojuhkin sámi mánáidgárdefálaldagas sámi váhnemiidda ja sin mánáide.

3.7.4. Sámediggi juolluda doarjaga mánáidgárddiide mat fállet sámi mánáidgárdefálaldaga, ja sámi prošeavtaide Romssa suohkanis.

3.7.5. Siehtadusbealit ovttasbarget ahte mánáidgárdebargiin loktejuvvo máhttu sámi gielas, kultuvrras ja pedagogihkas mánáidgárdelága ja gustovaš rámmaplána vuodul. Sámediggi ja nationála eiseválddit leat ovttas hábmen rámmaplána ja eará nationála ládestusaid suorggis. Romssa suohkan addá áššáigullevaš bargiide vejolašvuoda oassálastit Sámedikki máhttoloktenfálaldahkii, nu mo semináraide ja konferánssaide.

3.7.6. Sámi mánáidgárdefálaldagas lea mearrideaddjin ahte rekrutterejuvvojit bargit geain lea máhttu sámegielas, muhto Romssa sámi mánáidgárdefálaldagaide lea guhkit áigge leamaš váttis rekrutteret sámegielat bargiid geain lea rievttes gelbbolašvuhta. Sámediggi ja Romssa suohkan galgaba ovttasbargat iešguđetge movttiidahttindoabimabijuid bokte rekrutteret ja bisuhit bargiid geain lea sámegielmáhttu.

3.7.7. Lea áigumuš ovttasráđiid sihkkarastit ahte sirdin mánáidgárddis skuvlii lea buorre, Romssa suohkana «Rutine for overganger i opplæringsløpet» vuodul.

3.8. Skuvlat

Romssa suohkan fállá oahpahusa sámegielas ja sámegillii sámi ohppiide vuodđoskuvillas, gustovaš láhkanjuolggadusaid vuodul. Sámi mánáiguin oaivilduvvojit mánát geaid váhnemat sáhttet čálihuvvot sámi jienastuslohkui, vrd. sámelága § 2-6. Romssa suohkanis lea ásahuvvon oahpahusfálaldat sámegielas ja sámegillii, ja suohkanis lea formálalaš ovddasvástádus oahpahusa organiseremis vuodđoskuvillas. Vuolggasadjin lea ahte sámi oahpahus galgá lágiduvvot báikkis. Jus ii leat vejolaš oažžut doarvái sámegiel oahpaheddjiid dasa ahte sáhttet fállat oahpahusa báikkis, de galgá Romssa suohkan láhčit dili digitála gáiddusoahpahussii.

3.8.1. Mihttomearrin lea oččodit eanet ohppiid geain lea sámegiela oahpahus. Dan oktavuođas lea dehálaš doaibmabidju buorre diehtojuohkin ovddasteddjide ja ohppiide vrd. hálldahuoslága § 11.

3.8.2. Gievrras giellamodealla lea dehálaš vai oahppit šaddet mánggagielagin. Dan oktavuođas galgá Romssa suohkan ovttasráđiid Sámedikkiin ovdánahttit fálaldaga gievrras giellamodealla-rámmaid siskkobealde, hospiterenortnegiid ja giellačoahkkanemiid bokte. Ulbmiljoavkkus leat oahppit geain lea sámeigiella 1 ja sámeigiella 2 -oahpahus.

3.8.3. Siehtadusbealit dovddahit ahte sámi oahppit galget oažžut dásseárvosaš oahpahusfálaldaga, ja ahte sámegiela oahpahus lea ovttadássasaš vuodđoskuvlla eará oahpahusain. Maiddái ollislaš sámegieloahpahusfálaldaga sihkkarastin 1.-10. ceahkkái ferte deattuhuvvot. Dan oktavuođas lea dehálaš sihkkarastit ahte sirdin cehkiid gaskkas skuvillas lea buorre, Romssa suohkana «Rutine for overganger i opplæringsløpet» vuodul. Galgá maiddái erenoamážit fokuserejuvvet dasa ahte nuoraidskuvlla dásis galggašedje lassánit oahppit sámegiela oahpahusas.

3.8.4. Mihttomearrin lea ahte buot vuodđoskuvlaoahppit Romssas háhket alcceaseaset vuodđomáhtu sámi diliid birra, gustovaš oahppoplánabuktosa vuodul. Sámediggi galgá dan oktavuođas veahkehít Romssa suohkana fállamis buot vuodđoskuvlaoahppiide digitála *báikkálaš* máhttopáhkka mii guoská sámi eallinvuohkái, historjái ja kultuvrii. Dát máhttopáhkka galgá speadjalastit báikkálaš sámi diliid iešguđetge fágaid gustovaš oahppoplánaid sámi sisdoalu vuodul. Dakkár digitála báikkálaš máhttopáhkka ovdánahttimá várás, árvvoštallovuvvo álggahit ovttasbarggu UiT Norgga árktaš universitehtain.

3.8.5. Romssa suohkan fállá áššáiguoskevaš bargiide, geain lea ovddasvástádus sámi oahpahusas, vejolašvuoda oassálastit Sámedikki máhttoloktenfálaldagaide sámi fáttáin. Sámedikkis lea doarjjaortnet prošeavtaid várás mat ovddidit sámi árbevirolaš máhtu vuodđoskuvllas.

3.8.6. Rekrutteret bargiid geain lea sámegielgelbbolašvuhta, lea mearrideaddjin sámi oahpahussii, muhto dál lea guhká leamaš váttis rekrutteret doarvái sámegielat bargiid geain lea rievttes gelbbolašvuhta oahpahit sámegiela ja sámegillii. Sámediggi galgá Romssa suohkanii veahkkin rekrutteret ja bisuhit bargiid geain lea sámegielgelbbolašvuhta sámi oahpahusas iešguđetlágan movttiidahttindoaimmaiguin.

3.9. Sámi kulturhistorjá ja kulturmuittut

Šiehtadusbealit áigot ovttasbargat Romssa báikkálaš sámi kulturárbbi dokumenteremiin, seailluhemiin, gaskkustemiin ja čalmmustahttimiin. Dán galget fuolahit earret eará suohkana kulturmuitoplána ja dan čuovvuleami vuodul. Lea dehálaš gaskkustit dan oktavuođa mii otná sámi kulturmuittuid ja dan kulturhistorjjá maid dat ovddastit gaskkas lea eanet olbmuide ja maiddái skuvlaohppiide.

Šiehtadusbealit áigot ovttasbargat Sálašvákki ja Rávdnjemuotkki sámi kulturmuittuid seailluhemiin ja gaskkustemiin áigodagas 2021-2024. Sálašvákkis ja Rávdnjemuotkki kulturmuittut heivejit bures go áigu gaskkustit sámi ja nationála historjjá olu olbmuide, ja maiddái oahpahusas.

3.10. Dáidda ja kultuvra

Olu sámi dáiddárat orrot ja doaimmahit barguideaset Romssas, ja leat aktiivvalaš dáidda- ja kultureallimis oassin. Dat dakhá Romssa ođđaigásáš ja máŋggabealat sámi dáidda- ja kulturovovddážin davviguovlluin. Sámi identitehta nannejuvvo go ođđa ja árbevirolaš sámi kulturovdanbuktimat ovddiduvvojtit. Dat duddjo buori vuodu, ja movttiidahttá sámástit ja oahpat sámegiela. Šiehtadusbealit áigot ovttasbargat Romssa sámi dáidaga ja kultuvrra nannemiin. Dás sáhttá namuhit:

- Sámi vahkku guovvamánuus ja dat ollu festiválat mat lágiduvvojtit Romssas miehtá jagi, main leat sámi musihkka, dáidda, filmmat, girjjálašvuhta.
- Fátmamastit sámi dáiddáriid ja ángiruššat oažžut sámi dáidaga almmolašvuhtii ja suohkanivisttiide.

- Kultuvrralaš vázzinsoabbi – ovdánahttit ja buvttadit sámi dáidda- ja kulturfálaldagaid boarrásiidda.
- Kultuvrralaš skuvlalávka buot vuodđoskuvlla mánáide ja nuoraide Romssas.
- Viidáseappo ovdánahttit buori girjerájusfálaldaga, mas lea sámi girjjálašvuhta ja kulturhistorjá, aktiivvalaš gaskkustemiin váldogirjerádjosis, girjebusses, filiálas Moskaluovttas ja skuvlagirjerájusortnegis.

3.11 Sámi viessu Romssas

Šiehtadusbealit áigot sámi servviiguin ja eará aktevraiguin ovttasbargat sámi viesu ásaheemiin Romsii, ja ráhkadir aktiivvalaš arena sámegiela, dáidaga, kultuvrra, servvodaga ja ealáhusa várás davyviregiovnnas. Dát lea dehálaš oassi Romssas árktaš ooivegávpogin. Jagi 2021 ja das ovddas guvlui lea jurddan čuovvulit prošeavtta maid sámi organisašuvnnat, mat barget sámi viesu sisdoaluin, leat ásahan. Jurddan lea maid geahččat vejolašvuodđaid bidjat Gáidi giellaguovddáža ja Romssa dáiddahálla seamma vistái. Šiehtadusbealit áigot čuovvulit initiativva ja ožžot dađistaga dieđuid prošeavtta ovdáneamis. Šiehtadusbealit áigot ovttas Romssa ja Finnmarkku fylkkasuohkaniin ja namuhuvvon prošeavtaiguin/aktevraiguin veahkkin sihkkarastit Romssa sámi viesu lokálaid ja doaimma ruhtadeami.

3.12. Dearvvašvuhta ja fuolahuš

Fuolahan dihtii buori gulahallama, kultuvrralaš áddejumi ja dehálaš dárbbuid sámegielagiidda buot ahkemuttuin áiguba šiehtadusbealit ovttasbargat giella- ja kulturskuvlejumi hárrai dearvvašvuodđasuorggis ja mánáid- ja bearashossodagas.

3.13. Ealáhusat

Boazodoallu, guolásteapmi, eanandoallu, mátkeealáhus ja kulturealáhusat leat dat deháleamos ealáhusat mat leat guovddážis sámi ássiide ja mat áimmahušset sámi kultuvrra. Mátkeealáhus ja kulturealáhusat sturrot Romssas. Šiehtadusbealit háliidit ovttasbarggus kulturealáhusaktevraiguin, guđet gaskkustit sámi dáidaga ja kultuvrra, láhčit dili nu ahte sámi kultuvra ovdanbuktojuvvo árvvusadnojuvvon vugiin. Mii sávvat ealáhusovdánahtima mii ovddida sámi kulturárbbi, autentalaš kultuvrra, árbvieruid ja erenoamášvuodđa. Dasa gullá mearrasámi kultuvra mii lea čatnagasas turismii, áinnas ovttas eanandoaluin, guolástemiiin ja olgunastineallimiin.

Šiehtadusbealit áiguba láhčit dili nu, ahte lea buorre dialoga ja ovdáneapmi boazoaláhusas, ja sávvaba sihkkarastit ahte ealáhusas leat einnostahhti rámmat ovdánit. Boazodoalu guohntunareálat leat dávjá garra deattu vuolde guovlluin mat leat gávpogiid lahka, go doppe leat ollu olmmošlaš aktivitehtat ja go gávpogat sturrot. Dát ferte fuolahuuvvot nu ahte areálageavaheamis leat buorit plánenproseassat.

3.14. Rekrutteren ja oahpahus

Šiehtadusbeliin lea oktasaš ovddasvástádus rekrutteret ja skuvlet eanet fágabargiid geain lea sámegielmáhttu. Máhttu sámi gielas ja kultuvrras galgá leat oassin suohkana máhttoplánain ja deattuhuvvot virgáibidjamis dalle go leat erenoamáš dárbbut.

4 Čuovvuleapmi

4.1. Šiehtadusa čuovvuleapmi galgá dáhpáhuvvat nu, ahte lágiduvvo álbmotčoahkkin álggus lagi. Politihkalaš čoahkkin galgá čađahuvvot giđdat ja hálddahuslaš fágačoahkkin fas čakčat.

4.2 Dán ovttasbargošiehtadusa čuovvuleapmi vuhtiiváldojuvvo nu, ahte hábmejuvvo oktasaš doaibmaprограмма Romssa suohkanii ja Sámediggái mas barggut konkretiserejuvvojat ja vuoruhuvvovit olámuttolaš resurssaid ja čađahanvejolašvuodaid mielde čuovvovaš njealji lagi áigge.

4.3. Oktasaš fágalaš bargojoavku, mas leat fágaolbmot Sámedikkis ja Romssa suohkanis, hábme doaibmaprограмма. Sii fuolahit maiddái oktavuođa oahpahus-, dearvvašvuod-, kultur- ealáhus ja plánensuorggi fágaolbmuiguin. Bargojoavkkus leat unnimustá guokte jahkásaš čoahkkima mas geahčadit čuovvuleami ja stáhtusa.

4.5. Sámedikki ja Romssa suohkana politihkalaš jođiheaddjat čoahkkinastet jahkásacčat. Sámedikkis lea ovddasvástádus bovdet čoahkkimii.

4.6. Suohkanstivra ja Sámediggi ožot jahkásacčat dieđuid oktasaš rapportas šiehtadusa barggu ja čuovvuleami birra. Romssa suohkanis lea ovddasvástádus čuovvulit.

5 Dohkálašvuohta

5.1. Šiehtadus lea gustovaš das rájes go goappašat šiehtadusbealit leaba vuolláičállán dárbbashaš politihkalaš gieđahallama maŋnel.

5.2. Rievdadusaid sáhttá evttohit goas beare ja dat vuhtiiváldojuvvojat šiehtadallamiin mas šiehtadusbealit bohtet ovttaoivilvuhtii. Šiehtadusbealit sáhttiba cealkit eret šiehtadusa 6 mánu eretcealkináiggiin.

5.3. Dát šiehtadus vuolláičállojuvvo guovtti gáhppálagas, mas šiehtadusbealit oažuba goabbáge vuolláičállojuvvon gáhppálagas.

Kárášjohka 18.06.2021

Aili Keskitalo

Sámediggi

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Gunnar Wilhelmsen

Romssa suohkan

**Tromsø
kommune**

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Avtale om samarbeid mellom Sametinget og Tromsø kommune

Samer har preget Tromsøsamfunnets historie gjennom århunder, tidligere særlig tilknyttet næringer som reindrift, fiske og fangst, husdyrhold og handel. I dag er Tromsø også en sentral samisk kultur- og kunnskapsby, og vertskapsby for et stort antall samiske studenter. Den samiske befolkningen i Tromsø og interessen for samisk språk og kultur er økende, og Tromsø er nå den kommunen med flest innbyggere registrert i Sametingets valgmannstall. Dette gjør at Tromsø i dag er i en særstilling i det viktige arbeidet for å ivareta og videreforske samisk språk og kultur i bysamfunn og i nordområdene.

1 Om avtalen

1.1. Denne samarbeidsavtalen er en videreføring av *Avtale om samarbeid mellom Sametinget og Tromsø kommune*, underskrevet 8. oktober 2013.

1.2. Samarbeidsavtalen baserer seg på felles samfunnsoppgaver med utgangspunkt i Grunnloven § 108 som sier at statens myndigheter skal legge til rette for at samer kan utvikle samisk språk, kultur og samfunnsliv, og ILO-konvensjonen nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater som Norge ratifiserte i 1990.

1.3. Avtalen vektlegger samarbeidet som følger av at Tromsø er foreslått som en storbykommune innenfor samisk språkforvaltningsområde jf. NOU 2016:18 Hjertespråket. Av dette følger særlige forpliktelser og muligheter for begge parter.

1.4. Samarbeidet gjennom denne avtalen skjer på frivillig basis mellom to likeverdige parter. Avtalen er ikke til hinder for samarbeid som ikke er nevnt i teksten.

2 Formål

Avtalens formål er å legge til rette for et forpliktende samarbeid for å bevare og utvikle samisk språk og kultur og samfunn i alle deler av Tromsøsamfunnet. Med denne avtalen vil partene:

2.1. Samarbeide for å gjøre Tromsø til et godt sted å bo, vokse opp, utdanne seg, arbeide og delta for den samiske befolkningen.

2.2. Fremme likeverd mellom mennesker og unngå diskriminering. Vi vil ikke akseptere samehets, og gjennom denne avtalen vil vi samarbeide om tiltak som gir sterkere synlighet og kunnskap om samisk historie og samtid, og som styrker samisk språk og kultur som en viktig og aktiv del av Tromsøsamfunnet. Sametinget vil bistå Tromsø kommune til oppfølging av «Doarvaidal» ved at det lages et undervisningsopplegg i skolen for å hindre samehets.

2.3. Samarbeide for å gjøre Tromsø til storbykommune innenfor samisk språkforvaltningsområde ihht NOU 2016:18 Hjertespråket.**2.4.** Samarbeide om å revitalisere samisk språk og styrke samisk kultur i sjøsamiske områder.

2.5. Styrke samarbeidet om Tromsø som kompetanse- og kulturby og viktig senter innenfor samisk språk, historie, kunst og kultur og urfolksby i nordområdene.

3 Felles samarbeidssområder

Denne samarbeidsavtalen omfatter følgende felles samarbeidsområder:

3.1. Kommunale planer

Den samiske befolkningen og samisk språk og kultur er viktige ressurser for Tromsøsamfunnet. Samarbeidsavtalen inngår i Tromsø kommunens strategier for å være et åpent, mangfoldig og raust samfunn, og skal sikre samisk medvirkning på plan- og samfunnsutviklingen. Det som har innflytelse på samisk språk og kultur skal ivaretas og integreres i kommunale planer og strategidokumenter. Det skal tilrettelegges for at Sametinget og samiske organisasjoner/miljøer kommer tidlig inn i planprosesser og får mulighet til aktiv medvirkning der det er relevant.

Tromsø kommune plikter i sin planlegging å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

3.2. Kunnskap og informasjon

Partene har et felles ansvar for at befolkningen i Tromsø kommune er orientert og har kunnskaper om samiske spørsmål, og at de får god informasjon om tjenester som samisk barnehagertilbud, rett til samisk språkopplæring, samiskspråklige tilbud, tilskuddsordninger, stipendordninger samt planer og tiltak innen samisk språk, opplæring, kultur og næringsliv. Videre vil partene samarbeide om at en større andel informasjon også kan gis på samisk.

3.3. Gáisi giellaguovddáš/språksenter

Sametinget og Tromsø kommune vil bidra og samarbeide om å utvikle Gáisi giellaguovddáš/språksenter som aktivt kompetansesenter og samarbeidspartner for samisk språk og kultur i Tromsøregionen.

3.4. Samiske stedsnavn

Partene vil fortsette samarbeidet om samiske stedsnavn til skilting og offentlig bruk i Tromsø. Det gjelder navn på kartet, steder og bygder, på kommunale anlegg og bruk av kommunenavnet, Romssa suohkan.

3.5. Sjøsamisk språk, kultur og næring

Partene vil samarbeide om å fremme sjøsamisk språk, kultur, historie og kulturminner i Ullsfjorden og andre områder med sjøsamisk befolkning. I Ullsfjorden ønsker en å etablere et samarbeid med Gáisi giellaguovddáš/språksenter, samiske foreninger, skolen, biblioteket og andre lokale aktører. En vil stimulere etablering og utvikling av tradisjonelle og nye næringer innenfor fiske, jordbruk, kultur og reiseliv i samspill med sjøsamisk kultur og med hensyn til natur og friluftsliv.

3.6. Barn og unge

Partene er enige om å skape gode oppvekstkår for samiske barn og ungdom, og vil samarbeide om utviklingen av tiltak, prosjekter og aktiviteter der barn og unge er involvert. En vil samarbeide for at samiske barn og unge får tilbud om kultur- og fritidsaktiviteter som ivaretar samisk språk og kulturperspektiv, og som stimulerer til entreprenørskap blant samisk ungdom. Partene vil vektlegge barn og unges medvirkning.

3.7. Barnehager

Samiskspråklig barnehagertilbud er det viktigste enkelttiltaket for å sikre flere samiske språkbrukere. Det har de siste årene vært en økende interesse for samisk barnehage i Tromsø. Tromsø kommune tilbyr et samiskspråklig barnehagertilbud til alle samiske barn der foreldrene ønsker det. Et samiskspråklig barnehagertilbud består av samiskspråklige barnehager eller samiske avdelinger i norske barnehager.

3.7.1. Tromsø kommune og Sametinget skal samarbeide om en barnehageplassgaranti. Garantien skal sikre at Tromsø kommune har tilstrekkelig kapasitet på samiske barnehageplasser i avdeling eller i egen samisk barnehage

3.7.2. Partene vil samarbeide om å videreutvikle et godt tilrettelagt samisk barnehagertilbud til alle samiske barn jfr. NOU 2016:18 «Hjertespråket». Det samiske barnehagertilbuddet må driftes etter sterke språkmodeller, med samiskspråklig personell. Tromsø kommune skal bidra til å utvikle *samisk barnehagepedagogikk og samisk kultur, med vekt på samiske verdier knyttet til språk, natur og tradisjonskunnskap*.

3.7.3. Tromsø kommune skal ha god digital informasjon om samisk barnehagertilbud til samiske foresatte og deres barn.

3.7.4. Sametinget tildeler tilskudd til barnehager som gir samisk barnehagertilbud og samiske prosjekter i Tromsø kommune.

3.7.5. Partene vil samarbeide for at ansatte i barnehager får kompetanseheving i samisk språk, kultur og pedagogikk i tråd med Lov om barnehager og gjeldende rammeplan. Rammeplanen og andre nasjonale føringer på området er utarbeidet i et samarbeid mellom Sametinget og nasjonale myndigheter. Tromsø kommune gir aktuelle ansatte mulighet til å delta på Sametingets kompetansehevingstilbud, slik som seminarer og konferanser.

3.7.6. Rekruttering av ansatte med samiskspråklig kompetanse er avgjørende for et samisk barnehagertilbud, men det har over tid vært svært vanskelig å rekruttere samiskspråklige ansatte med rett kompetanse til Tromsø sine samiske barnehagertilbud. Sametinget og Tromsø kommune skal samarbeide om å rekruttere og beholde ansatte med samiskspråklig kompetanse i form av ulike stimuleringstiltak.

3.7.7. En vil samarbeide om å sikre gode overganger mellom barnehage og skole i tråd med «Rutine for overganger i opplæringsløpet» i Tromsø kommune.

3.8. Skoler

Tromsø kommune tilbyr opplæring i og på samisk i grunnskolen til samiske elever, etter gjeldende lovverk. Med samiske barn menes barn av foreldre som kan skrives inn i samemanntallet, jf. sameloven § 2-6. Tilbud om opplæring i og på samisk opplæring i Tromsø kommune er etablert, og kommunen har det formelle ansvaret for organisering av opplæringen i grunnskolen. Utgangspunktet er at samisk opplæring skal gis stedlig. Dersom det ikke er mulig å skaffe samiske lærere nok til å gi stedlig undervisning skal Tromsø kommune legge til rette for digital fjernundervisning.

3.8.1. Det er ei målsetting å øke andelen av elever med samisk språkopplæring. Et viktig enkelttiltak i denne sammenhengen er god informasjon til foresatte og elever jf. forvaltningsloven § 11.

3.8.2. En sterkt språkmodell er viktige for at elevene skal bli flerspråklige. I den anledning skal Tromsø kommune i samarbeid med Sametinget utvikle et tilbud innenfor rammen av en sterkt språkmodell, i form av hospiteringsordninger og språksamlinger. Målgruppen vil være eleven med opplæring i samisk i form av samisk 1 og samisk 2.

3.8.3. Partene erkjenner at samiske elever skal få et likeverdig opplæringsstilbud, og at samisk språkundervisning er likestilt annen undervisning i grunnskolen. Det skal også være fokus på å sikre et helhetlig opplæringsstilbud i samisk 1.-10. trinn. I den anledning er det viktig å sikre gode overganger mellom de ulike trinnene i skolen i tråd med «Rutine for overganger i opplæringsløpet» i Tromsø kommune. Det skal også være særlig fokus på økning av andel elever på ungdomsskolenivå som tar samisk språkopplæring.

3.8.4. Det er ei målsetting at alle grunnskoleelever i Tromsø tilegner seg grunnleggende kunnskaper om samiske forhold i tråd med gjeldende læreplanverk. I den anledning skal Sametinget bistå Tromsø kommune i arbeidet med å tilby alle elever i grunnskolen en digital *lokal* kunnskapspakke knyttet til samisk levesett, historie og kultur. Denne kunnskapspakken skal speile lokale samiske forhold i tråd med samisk innhold i læreplanene for de ulike fagene i gjeldene læreplan. Til utvikling av en slik digital lokal kunnskapspakke vurderes samarbeid med UiT Tromsø arktiske universitet.

3.8.5. Tromsø kommune gir aktuelle ansatte med ansvar for samisk opplæring mulighet til å delta på Sametingets kompetansehevingstilbud innen samiske emner. Sametinget har tilskuddsordning for prosjekter som fremmer samisk tradisjonell kunnskap i grunnskolen.

3.8.6. Rekruttering av ansatte med samiskspråklig kompetanse er avgjørende for samisk undervisning, men det har over tid vært svært vanskelig å rekruttere nok samiskspråklige ansatte i Tromsø med rett kompetanse til undervisning i og på samisk. Sametinget skal bistå Tromsø kommune knyttet til å rekruttere og beholde ansatte med samiskspråklig kompetanse i samisk opplæring i form av ulike stimuleringstiltak.

3.9. Samisk kulturhistorie og kulturminner

Partene vil samarbeide om dokumentasjon, bevaring, formidling og synliggjøring av den lokale samiske kulturarven i Tromsø. Dette skal bl.a. ivaretas gjennom kommunens kulturminneplan og oppfølgingen av den. Det er viktig å formidle sammenhengen mellom samiske kulturminner vi kan se i dag og den kulturhistorien de representerer til et større publikum og til skoleelever.

Partene vil samarbeide om om skjøtsel og formidling av de samiske kulturminnene i Romssaváaggi/Tromsdalen og Rávdnjemuotki/Finnheia i perioden 2021-2024. Kulturminnene i Romssaváaggi og på Rávdnjemuotki er svært godt egnet til å formidle samisk og nasjonal historie til et bredt publikum samt til undervisningsbruk.

3.10. Kunst og kultur

Mange samiske kunstnere og artister bor og virker i Tromsø, og er en del av det aktive kunst- og kulturlivet. Det gjør Tromsø til et moderne og mangfoldig samisk kunst- og kultursenter i nordområdene. Gjennom å fremme nye og tradisjonelle samiske kulturuttrykk styrkes samisk identitet. Dette danner et godt grunnlag og motivasjon for å bruke og lære seg samisk språk. Partene vil samarbeide om å styrke samisk kunst og kultur i Tromsø. Her kan nevnes:

- Samisk uke i februar og Tromsøs mange festivaler og kulturarrangementer gjennom hele året som presenterer samisk musikk, kunst, film, litteratur.
- Involvere samiske kunstnere og satse på samisk kunst i offentlige rom og kommunale bygg.
- Den kulturelle spaserstokken – utvikle og produsere tilbud til eldre innen samisk kunst og kultur.
- Den kulturelle skolesekken for alle grunnskolebarn og ungdom i Tromsø.
- Videreutvikle et godt bibliotektilbud med samisk litteratur og kulturhistorie gjennom aktiv formidling i hovedbiblioteket, bokbussen, filialen i Lakselvbukt og skolebibliotekordningen.

3.11 Samisk hus i Tromsø

Partene vil samarbeide med samiske foreninger og andre aktører om å etablere et samisk

hus i Tromsø, og skape en aktiv arena for samisk språk, kunst, kultur, samfunn og næring i nordregionen. Dette er en viktig del av Tromsø som arktisk hovedstad. En vil i 2021 og framover følge opp prosjektet som er etablert av samiske organisasjoner som arbeider med innholdet i et samisk hus, og en vil også se på muligheter til samlokalisering med Gáisi Giellaguovddáš/språksenter og Romsa kunsthall. Partene vil følge opp initiativet og vil bli fortløpende orientert om framdriften i prosjektet. Partene vil sammen med Troms og Finnmark fylkeskommune og nevnte prosjekt/aktører bidra til å sikre finansiering av lokaler og drift av samisk hus i Tromsø.

3.12. Helse og omsorg

Partene vil samarbeide om språk- og kulturopplæring for ansatte innen helse- og omsorg og seksjon barn og familie. Dette for å ivareta god kommunikasjon, kulturell forståelse og viktige behov i alle livsfaser for samisktalende.

3.13. Næringer

De viktigste næringene som er sentrale for samiske innbyggere og som ivaretar samisk kultur er reindrift, fiske og jordbruk, reiseliv og kulturnæringer. Reiseliv og kulturnæringer er voksende nærlinger i Tromsø. Partene vil i samarbeid med kulturnæringsaktører som formidler samisk kunst og kultur legge til rette for at den samiske kulturen kan presenteres på en respekfull måte. Vi ønsker en næringsutvikling som fremmer den samiske kulturarven, autentisk kultur, tradisjoner og sær preg. Dette inkluderer sjøsamisk kultur knyttet til turisme gjerne i kombinasjon med jordbruk, fiske og friluftsliv.

Partene vil legge til rette for god dialog og utvikling av reindriftsnæringen, og ønsker å sikre at næringen har forutsigbare rammer for å utvikle seg. Reindriftas beitearealer er ofte under sterkt press i områder i nærheten av byer på grunn av menneskelig aktivitet og byer i vekst. Dette må ivaretas gjennom gode planprosesser for arealbruk.

3.14. Rekruttering og opplæring

Partene har et felles ansvar for å stimulere til økt rekruttering og utdanning av fagpersonell med samisk språkkompetanse. Kompetanse i samisk språk og kultur skal være en del av kommunens kompetanseplaner og vektlegges ved ansettelser der det er særlige behov.

4 Oppfølging

4.1. Oppfølgning av avtalen skal skje ved at det arrangeres folkemøte tidlig på året. Det skal også gjennomføres politisk møte på våren og administrativt fagmøte på høsten.

4.2 Oppfølgingen av denne samarbeidsavtalen ivaretas gjennom at det utarbeides et felles handlingsprogram for Tromsø kommune og Sametinget der oppgaver konkretiseres og prioriteres etter tilgjengelige ressurser og muligheter for gjennomføring for de fire neste årene.

4.3. Handlingsprogram utarbeides av en felles faglig arbeidsgruppe bestående av fagpersoner fra Sametinget og fra Tromsø kommune. Disse ivaretar også kontakten med fagfolk innen utdanning, helse, kultur, næring og planlegging. Arbeidsgruppa har minimum to årlige møter for å gjennomgå oppfølging og status.

4.5. Det avholdes et årlig møte med representanter for politisk ledelse i Sametinget og Tromsø kommune. Ansvar for innkalling: Sametinget

4.6. Kommunestyret og Sametinget orienteres årlig i en felles rapport om arbeidet med oppfølging av avtalen. Ansvar for oppfølging: Tromsø kommune

5 Gyldighet

5.1. Avtalen gjelder fra den er underskrevet av begge parter etter nødvendig politisk behandling.

5.2. Endringer kan foreslås når som helst og ivaretas gjennom forhandlinger der partene blir enige. Avtalen kan sies opp av hver av partene med 6 måneders varsel.

5.3. Denne avtalen undertegnes i to eksemplarer hvorav partene beholder hvert sitt signerte eksemplar.

Karasjok 18.06.2021

autdelelta

Aili Keskitalo

Sametinget

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Gunnar Wilhelmsen

Gunnar Wilhelmsen

Tromsø kommune

Tromsø
kommune